

להם סלע — נותנין להם סלע. כיון שאם היה יודע האב שיתייקרו המזונות, ולא יספיק להם שקל, ודאי נחא ליה שיקבלו סלע.

ואם אמר האב "אל תתנו להם אלא שקל" — אין נותנין להם אלא שקל. שהיות ומיחה בהם בפירושו, לא עשאן יורשין אלא לסכום זה.⁽⁹⁸⁾

ואם אמר הוסיף האב ואמר: "אם מתו [אם ימותו בני בלא שישאירו בנים שיירשום]⁽⁹⁹⁾ — יירשו אנשים אחרים מסויימים תחתיהם", הרי בין שאמר "תנו לבני שקל לשבוע", בין שאמר "אל תתנו אלא שקל", אין נותנים להם אלא שקל.

כי היות ועשה את הבאים אחריהם יורשים, ודאי כוונתו לומר שאין בניו יורשים אלא שקל לשבוע. עד כאן הברייתא.

ושאל אותו ההוא סבא, מהו המקור לברייתא זו מהמשנה?

איתמר: רב יהודה אמר שמואל — הלכה כרבי יוסי.

רבא אמר רב נחמן — הלכה כרבי מאיר, שמצוה לקיים דברי המת.

ומביאה הגמרא מעשה:

אילפא [שם של אמורא, חברו של רבי יוחנן], תלא נפשיה באיסקריא דמכותא [תלה את עצמו בראש תורן של ספינה]⁽⁹⁶⁾, ואמר: אם איכא דאתי, דאמר לי מילתא דבי רבי חייא ורבי אושעיא, ולא פשיטנא ליה ממתניתין, נפילא מאסקריא וטבענא! [אם יבא אדם, ויאמר לי ברייתא⁽⁹⁷⁾ שלא אמצא לה סימוכין ממשנה, אפיל את עצמי מהתורן, ואתבע].

אתא ההוא סבא, תנא ליה [שנה לפניו את הברייתא הבאה]: "האומר תנו שקל לבני בשבת, וראוין [ורואים אנו שאין די בשקל אחד כדי לזון את הבנים אלא צריך] ליתן

מיתניא בי רבי חייא ורבי אושעיא לא תותבו בבי מדרשא" — כל ברייתא שלא נשנתה בבית מדרשם של ר"ח ור"א, לא תקשו ממנה בבית המדרש]. רש"י.

98. כך פירש רש"י. ומשמע, שאפילו אם אין הממון מספיק להם כלל כדי פרנסתם, לא יוסיפו להם. אך יש שפרשו — שאם אין הממון מספיק להם אפילו בדוחק — יוסיפו להם. שודאי לא היה בדעת האב שימותו ברעב או יפלו על הציבור. ובסוגיין מדובר כשאין הממון מספיק להם בכבוד אלא בדוחק.

99. רש"י. וכונתו, שאם היו להם בנים לא היה בכח האב להפקיע את ירושתם. כמבואר בבבא בתרא (קכט ב) שהאומר — "נכסי לך ואחרין

כיון שלא נתן האב לשליש אלא עד שעת הנישואין.

אמנם לדברי השיטה מקובצת שנזכרו לעיל במשנה — אף מן הנישואין ילקח מהן קרקע, שמצוה לקיים דברי המת. אלא שבכל אופן יכולה הבת לתת את המעות לבעלה והוא יקנה מהן קרקע.

96. והטעם שתלה עצמו בראש התורן — לרמוז להם, שאף על פי שיצא לסחורה, (שהעוגן מסמל את הסחורה), מכל מקום לא שכח את תלמודו. מהרש"א.

97. בגמרא — "מילתא דבי רבי חייא ורבי אושעיא" — לפי שהם עיקר הברייתות. כדאמרינן (חולין קמא א) — "כל מילתא דלא